

Landbouwer: Diderik Clarebout

Locatie: Houthulst

Vee: schapen en kippen

Overige teelten: bessen, noten, groenten,...

Biologisch: nee

Website: www.facebook.com/voedselbosdewoudezel

De Woudezel

alleenstaande bomen

hagen en heggen ✓

houtkanten

kleine bosjes

vruchtdragende hoogstambomen ✓

De Woudezel in Houthulst valt niet eenvoudig in één hokje te plaatsen, maar misschien is dit ook niet nodig. De Woudezel is namelijk een voedselbos, met een aparte hoogstamboomgaard en andere weiden waarin ook schapen, en soms kippen, grazen. Een voedselbos is een ecosysteem dat door de mens is ontworpen naar het voorbeeld van een natuurlijk bos met als hoofddoel het produceren van voedsel. Er bevinden zich een grote verscheidenheid aan (doorgaans meerjarige) planten in verschillende lagen; in veel gevallen wordt een boom- (eventueel onderverdeeld in laag- en hoogstam), struik- en kruidlaag onderscheiden. Daarnaast zijn er vrijwel altijd klimplanten en wortelgewassen aanwezig. Op die manier wordt beschikbare ruimte en licht maximaal benut. Het bedrijf is niet biologisch gecertificeerd, maar brengt wel een heleboel grondbeginselen ervan in de praktijk en werkt volgens de agro-ecologische principes. Denk hierbij aan het gebruik van compost, het minimaliseren van externe inputs, polycultuur of mengteelten, diversificatie, focus op bodemgezondheid en -structuur, het sluiten van nutriëntenkringlopen, enzovoort.

Doordat de weiden rond de huiskavel omringd zijn door heggen of beplant werden met hoogstamfruit, zijn ze zeer geschikt om vee jaarrond van beschutting te voorzien.

De schapen zijn een kruising van Zwartbles, Swifter en Suffolk. De schapen zijn een win-win op het bedrijf van bezieler Diderik Claerebout: ze leveren lekker vlees en beheren daarnaast de terreinen (weides, ruigtes en boomgaarden), hoewel het verplaatsen van omheiningen en de kudde toch wat inspanning vergt. Als kers op de taart zorgen ze voor een visueel aantrekkelijk landschap. In totaal grazen er vijftien schapen op drie hectare weiden, en afhankelijk van de noden van het terrein én de dieren krijgen ze een bepaald deel toegewezen. In het verleden graasden er meer schapen, maar omdat Diderik er voor kiest om niet bij te bemesten en zo min mogelijk bij te voederen in de winter, werd de veestapel afgebouwd. Rotatie zorgt er voor dat er geen overbegrazing plaatsvindt, en de soortendiversiteit gewaarborgd blijft. Vijftien blijkt heden een goed compromis voor het beschikbare voedsel. Enkel op de weide waar afgelammerd wordt, kan er aan de het eind van de zomer een lichte overbegrazing en bodemcompactie rondom de bomen plaatsvinden.

In totaal is er in samenspraak met het Regionaal Landschap Westhoek rondom het bedrijf een kilometer houtkanten aangeplant, met zo'n 2000 planten. Deze helpt om de wind te breken en zo de weides en het voedselbos te vrijwaren van uitdrogende of koude winden, maar heeft ook een ecologische en esthetische functie.

Soorten die voorkomen zijn onder andere zomereik, hazelaar, zwarte els, hondsroos en sleedoorn. Voor de laatste waarschuwt Diderik dat deze een invasief karakter heeft, voornamelijk aan de kant waar de schapen de wortelopslag niet onder controle kunnen houden. Van de sleedoorn en de hondsroos worden de vruchten geoogst en verwerkt. De schapen knabbelen soms iets te enthousiast aan zwarte els, eik en hazelaar, waardoor een goede bescherming in een jong stadium nodig is. Op dit bedrijf werd gekozen voor een ursusdraad.

Uitzonderlijk mogen de schapen eens in het voedselbos, maar daar zouden ze snel te veel schade aanrichten en de successie van weide naar bos teniet doen. Liever geeft Diderik ze af en toe takken van hazelaar, sleedoorn, els, eik en zelfs hulst in de winter wanneer er niet veel anders is. Wanneer de leerachtige bladeren de tweede dag na de oogst zacht worden, zijn ze een smakelijke hap voor de schapen. Hulst, soms als giftig aangeduid, is nochtans goed aangepast aan grazers: de lage bladeren vertonen stekels, terwijl dit hogerop veel minder het geval is. Door hun divers dieet blijven de schapen gezond. Doordat de dieren kunnen foerageren aan de heggen, moet er minder bijgevoerd worden en hebben ze zelden tekorten.

Daarnaast zorgen de heggen, net als de boomgaard, ook voor een gewijzigd microklimaat, waardoor er ook in droge zomers graasplaatsen voor de schapen beschikbaar blijven. De bosranden met houtige planten helpen daarnaast om verminderde grasgroei elders te compenseren. De wormendruk blijft erdoor ook laag, weet Diderik.

Op één hectare boomgaard werd gekozen voor o.a. appel, peer, pruim, kers, mispel, moerbeik en kweeper. Rondom bevinden zich ook enkele meidoornhagen. De boomgaard is nu tien jaar oud en begint stilaan te produceren. De vruchten worden vers verkocht of verwerkt tot confituren en gelei. Daarnaast is er nog een notenboomgaard met walnootbomen op een halve hectare. De bomen werden aangeplant in een verband van 8 op 8 meter. Hoogstambomen hebben veel voordelen: ze worden groter en leven veel langer dan half- en laagstammen én bieden al gauw voldoende schaduw jaarrond. Door de jaarronde begrazing en het vrij nauwe plantverband wordt er niet gemaaid of gehooïd op de weides. De hoogstamfruitbomen zijn elk beschermd door een individuele korf. Bij aanplant werd gekozen voor stevige en hoge omheining, omdat op dat moment nog niet duidelijk was welke diersoort op de weide kwam. Deze dienen hoofdzakelijk als bescherming tegen het schuren van het vee; voor de schapen bieden ze ruim voldoende bescherming. De grasmat wordt extensief beheerd: zo worden er 'patches' of kleine zones met brandnetels toegestaan, welke nestgelegenheid bieden aan patrijzen die ieder jaar hun weg ernaartoe vinden. Ook distels op het weiland worden getolereerd en worden als deel van het systeem gezien. Zij maken met hun wortels de grond terug los nadat deze door de schapen verdicht wordt tijdens de winter. Dit houdt de kwaliteit van de grasmat in stand.